

KULTUR 8 juni 2017 12:00

JoAnn Falletta återuppväcker en blomstrande epok

Av: Staffan Storm

Från sin dirigentpult i Buffalo fångar JoAnn Falletta "I Tatrabergen" av Viteslav Novák.

Bild: Mark Dellas

Tre nya skivor med både välkända och mindre bekanta tonsättare födda på 1870-talet bjuder på en resa genom sekelskiftets art nouveau- och jugendströmningar. Även om begreppen oftast används inom arkitektur och hantverkskonst, så fångar de på flera sätt centrala stildrag också i musik komponerad av tonsättare i denna generation.

Gemensamt för dem är den internationella stil som bröt upp från 1800-talets akademism genom att förena element från framför allt den moderna franska och tyska musiken.

Efter det fransk-tyska kriget 1871 hade det sänkt sig en kulturell järnridå mellan länderna och först åren före sekelskiftet började den lyftas – för att en kort tid senare falla ned igen i och med världskrigets utbrott 1914. Men även om perioden var kort, så var det en blomstrande epok.

För arkitekturens del har den lämnat avtryck i stadsbilden, exempelvis även i offentliga byggnader här i Malmö som Johanneskyrkan, med sina rundade former och innerväggar prydda av slingrande växtmönster, eller den lilla Victoriateatern, vars entré med sin organiska förening av glas, trä och metall visar på stilens intresse för olika material.

Även om inga direkta likhetstecken kan sättas mellan arkitektur och musik, är det ändå lätt att göra flera associationer utifrån det gemensamma intresset för levande växtprocesser, föreningen av olika tekniker, likaså att det är en totalkonst där detalj och helhet intimt förbinds med varandra på ett nytt sätt, bortom traditionella klassisk-romantiska former. Epokens musik har numera fått en undanskymd plats, lite inklämd mellan senromantik och modernism, men då gav den runt om i Europa möjlighet till frigörelse och nytänkande, oavsett om det är i i tidiga sånger av Alban Berg och Alma Mahler i Wien, i kroatiska Dora Pejacevics kammarmusik eller polske Karol Szymanowskis praktfulla orkestermusik.

Maurice Ravel förknippas ofta med begreppet impressionism, men frågan är om han inte bättre förstås som en konstnär i art nouveau-kulturen. Hans första mogna verk tillkommer ungefär vid samma tid som Hector Guimards karaktäristiska metrostationer i Paris byggs, och samma förening av estetik och högt driven hantverksskicklighet möter man i Ravels musik. I denna återfinns även de böljande linjerna och expansionen av orkesterns koloristiska möjligheter, vilket gjorde honom till en stilbildande tonsättare.

Baletten "Daphnis et Chloé" fångar allt detta och både sammanfattar men sätter också punkt för denna period i Ravels skapande. Orkestern Les Siècles framför här verket på tidstrogna franska instrument, vilket ger musiken en ny klarhet i en dessutom mycket dynamisk och spänstig tolkning.

Tonsättaren Franz Schmidts andra symfoni är ett praktexempel på österrikisk jugendstil. Ur öppningens diffusa klangdis växer efterhand både ett och flera anslående teman fram. Verket är skrivet för en stor orkester som används mycket raffinerat, inte minst i den långa mittensatsen, verkets hjärta, skriven i fri variationsform. Det är svårt att tänka sig ett bättre och mer inkännande framförande än det som Wiens filharmoniker här presenterar.

Den tjeckiske tonsättaren Vítězslav Novák skrev en serie symfoniska dikter medan landet fortfarande var en del av det habsburgska imperiet, och i dessa förenas både influenser från närliggande Wien med ny fransk kolorit och harmonik samtidigt som de också har viss tjeckisk lokalfärg.

Dirigenten JoAnn Falletta och hennes orkester från Buffalo, som nu spelat in tre av hans större verk från tiden, fångar allt detta med stor träffsäkerhet. Särskilt fängslande blir orkesterverket "I Tatrabergen", där tonsättaren målar upp en fängslande bild av ett

skiftande bergslandskap med dystra skogar och dramatiska klippformationer.

Ravel: Daphnis et Chloé; Les Siècles/Francois-Xavier Roth (Harmonia Mundi)

Schmidt: Symphony no. 2; Wiener Philharmoniker/Semyon Bychkov (Sony)

Novák: In the Tatra Mountains; Buffalo Philharmonic Orchrstra/JoAnn Falletta

[KULTUR](#) [SKIVRECENSIONER](#)

DELA

TWEETA

[Gå till toppen](#)

FÖLJ OSS

NYHETSTIPS

Bästa nyhetstips eller nyhetsbild vinner 5000 kronor

Tipsa

040-71234

SMS 71234

71234@sydsvenskan.se

KUNDSERVICE

Kundwebb

040-93 41 00

KONTAKT

Växel: 040-28 12 00

Kontakta Sydsvenskan

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Pia Rehnquist

Stf ansvarig utgivare: Jonas Kanje